

The effect of Mothers' financial Literacy on their Children's Lifestyle and Academic Achievement (Case study of Female High School Students)

Ozra Shadmehr¹, Maryam Hafezian^{2*}

1. MSc. Department of Educational Management, Bojnourd branch, Islamic Azad University, Bojnourd, Iran
2. Assistant Professor, Department of Educational Management, Bojnourd branch, Islamic Azad University, Bojnourd, Iran, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** ma.hafez@yahoo.com

Receive: 2022/11/05
Accept: 2023/04/30
Published: 2023/06/17

Keywords:

Financial literacy, Lifestyle, Academic Achievement, Mothers, Students

Article Cite:

Shadmehr O, Hafezian M. (2023). The effect of Mothers' financial Literacy on their Children's Lifestyle and Academic Achievement (Case study of Female High School Students), Iranian Society of Sociology of Education. 9(1): 243-254.

Purpose: Maternal financial literacy in children's lifestyle and academic achievement in the family can be one of the effective variables, so the present study was conducted to determine the effect of mothers' financial literacy on children's lifestyle and academic achievement.

Methodology: The present study was applied in terms of purpose and methodology in the category of descriptive correlational research. The statistical population of the study was all 6700 first grade female high school students in Bojnourd and their mothers in the academic year 2021-2022, of which 363 were students and their mothers were in clusters according to Morgan's table. Step by step samples were selected. Data collection tools were three questionnaires: financial literacy of Yaghoubnejad et al. (2011), Miller and Smith lifestyle (1988) and Pham and Taylor (1994) academic achievement. After confirmation of validity by experts using Cronbach's alpha coefficient, the reliability of the questionnaires was calculated to be 0.98, 0.93 and 0.95, respectively. To analyze the data, structural equation modeling was analyzed using SPSS 24 and Smart PLS 2 software.

Findings: Factor analysis model fit indices have shown that the research measurement model has an acceptable fit. Accordingly, the findings showed that mothers' financial literacy had a positive and significant effect on children's lifestyle (0.464) and children's academic achievement (0.547). ($p < 0.01$).

Conclusion: Due to the significant effect of mothers' financial literacy on children's lifestyle and academic achievement, this factor can be used as an improvement in children's lifestyle and academic achievement.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ایران

تأثیر سواد مالی مادران بر سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان (مورد مطالعه دانش آموزان دختر متوسطه

(اول)

عذرا شادمهر^۱، مریم حافظیان^۲

۱. کارشناسی ارشد مدیریت آموزشی، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران

۲. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد بجنورد، دانشگاه آزاد اسلامی، بجنورد، ایران.

✦ ایمیل نویسنده مسئول: ma.hafez@yahoo.com

چکیده

مقاله تحقیقاتی

هدف: سواد مالی مادران در سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان در خانواده می‌تواند از جمله متغیرهای اثرگذار باشد، لذا پژوهش حاضر با هدف تعیین تأثیر سواد مالی مادران بر سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان انجام شد.

روش‌شناسی: پژوهش حاضر از حیث هدف کاربردی و به لحاظ روش در دسته تحقیقات توصیفی از نوع همبستگی بود. جامعه آماری پژوهش کلیه دانش‌آموزان دختر متوسطه اول شهر بجنورد و مادران آنها در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۴۰۰ به تعداد ۶۷۰۰ نفر بودند که بر اساس جدول مورگان از این تعداد ۳۶۳ نفر دانش‌آموز و مادران آنها به صورت خوشه‌ای چند مرحله‌ای به عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار گردآوری اطلاعات سه پرسشنامه سواد مالی یعقوب نژاد و همکاران (۱۳۹۰)، سبک زندگی میلر و اسمیت (۱۹۸۸) و پیشرفت تحصیلی قام و تیلور (۱۹۹۴) بود. بعد از تأیید روایی توسط خبرگان با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ پایایی پرسشنامه‌ها به ترتیب ۰/۹۸، ۰/۹۳ و ۰/۹۵ محاسبه شد. جهت تجزیه و تحلیل داده‌ها از مدل‌سازی معادلات ساختاری با استفاده از نرم افزارهای SPSS 24 و Smart PLS 2، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

یافته‌ها: شاخص‌های برازش مدل تحلیل عاملی نشان داده است که مدل اندازه‌گیری تحقیق از برازش قابل قبولی برخوردار است. بر همین اساس یافته‌های پژوهش نشان داد که سواد مالی مادران بر سبک زندگی فرزندان (۰/۴۶۴) و پیشرفت تحصیلی فرزندان (۰/۵۴۷) اثر مثبت و معنادار داشت. ($p < 0/01$).

بحث و نتیجه‌گیری: با توجه به تأثیر معنادار سواد مالی مادران بر سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان می‌توان از این عامل به عنوان بهبود سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان استفاده نمود.

دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۱۴
پذیرش: ۱۴۰۲/۰۲/۱۰
انتشار: ۱۴۰۲/۰۳/۲۷

واژگان کلیدی:

سواد مالی، سبک زندگی، پیشرفت تحصیلی، مادران، دانش‌آموزان.

استناد مقاله:

شادمهر ع، حافظیان م. (۱۴۰۲).
تأثیر سواد مالی مادران بر سبک
زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان
(مورد مطالعه دانش‌آموزان دختر
متوسطه اول)، انجمن جامعه‌شناسی
آموزش و پرورش ایران. ۹(۱):
۲۴۳-۲۵۴.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dori.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

مقدمه

اصطلاح سبک زندگی^۱ را می‌توان به معنای طرز زندگی معنا کرد. طرز زندگی معمولاً از طریق ارزش‌ها و روش‌های مصرف شناخته می‌شود که ناشی از تمایز فزاینده جوامع سرمایه‌داری پیشرفته است. از آنجائی که هر کنشگری برای پاسخ به نیازها و بیان خود، به کمک امکانات، راه و روش‌های موجود از اشیا به شیوه خاصی استفاده می‌کند، انواع طرز رفتار، ترجیحات و جهت‌گیری‌های خاصی را در زندگی دارد، بنابراین سبک او با شخصیتش ارتباط می‌یابد (Kaviyani, 2019). سبک زندگی دارای شش بعد فعالیت‌های جسمانی، تغذیه، مسئولیت‌پذیری در مقابل سلامت، رشد روحی، روابط بین فردی، مدیریت استرس می‌باشد. این سبک زندگی علاوه بر تداوم و تقویت سطح سلامت و رفاه باعث احساس رضایت، اقبال شخصی و خودشکوفایی می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد که سواد مالی مادران می‌تواند بر سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان موثر باشد که در پژوهش حاضر به همین مبحث پرداخته می‌شود. از آنجا که سبک زندگی هر فرد و جامعه به لحاظ نظری، برآمده از آموزه‌های اعتقادی و ارزشی حاکم بر روح و روان آنهاست (Simmel, 2019)، کسب آگاهی‌های لازم در خصوص مفهوم سبک زندگی و باورهای دینی و تعامل این دو مقوله ضروری می‌نماید (Feyzi, 2013). سبک زندگی شامل مجموعه به هم پیوسته‌ای از الگوهای رفتاری در حوزه‌های مختلف حیات بشری است. سبکی که از دل اصول کشف شده از مبانی تربیتی، یعنی هستی‌ها و دارایی‌های آدمی برمی‌خیزد و ضمن ایجاد روابط پایدار میان افراد خانواده و یکسان‌سازی رویه‌ها در جامعه، نقش به‌سزایی در تزکیه روانی، پرورش صفات کمالی، نیل به سعادت و رشد ارزش‌های انسانی دارد (Kaviyani, 2019).

همچنین می‌توان گفت یکی از متغیرهایی که سواد مالی زنان در محیط خانواده می‌تواند بر آن تاثیرگذار باشد، پیشرفت تحصیلی فرزندان است. پیشرفت تحصیلی یکی از اصلی‌ترین اهداف عینی آموزش و پرورش در غالب کشورهای جهان و یکی از راه‌های دستیابی به توسعه مؤثر و کارآمد در زمینه‌های مختلف از جمله حیطه‌های آموزشی و تربیتی می‌باشد (Thorn & page, 2009, Zahmatkesh et al., 2015). پیشرفت تحصیلی در آموزش و پرورش هر جامعه نشان‌دهنده موفقیت نظام آموزشی در زمینه هدف‌یابی و توجه به رفع نیازهای فردی و اجتماعی است و بیانگر آنست که آن نظام تا چه حد و به چه میزانی توانسته به عملکرد مورد انتظار خود دست یابد. پیشرفت تحصیلی به توانایی آموخته شده یا اکتسابی فرد در موضوعات آموزشی اطلاق می‌شود که به وسیله آزمون‌های فراگیر استاندارد شده یا آزمون‌های معلم ساخته اندازه‌گیری می‌شود (Mahmoud alilou et al., 2013). به طور کلی، این اصطلاح به معنای مقدار یادگیری آموزشی فرد است. به طوریکه بتوان آنها را در مقوله کلی عوامل مربوط به تفاوت‌های فردی و عوامل مربوط به مدرسه و نظام آموزش و پرورش مورد مطالعه قرار داد (Tamanayifar & Gandomi, 2011, Narimani & Soleymani, 2013). عوامل شناختی و بالینی متعددی در پیشرفت تحصیلی یک دانش‌آموز مؤثر هستند و می‌توانند آن را پیش‌بینی کنند که یکی از این عوامل می‌تواند سواد مالی مادر در خانواده باشد. در پژوهشی که (Lyons, 2016) در این زمینه انجام داده است یک سوم والدین اعلام کردند که سواد مالی آنها بر توانایی آنها بر تحصیلات فرزندان اثر داشته است. موضوع سواد مالی و لزوم بررسی آن بدین لحاظ با اهمیت است که عدم کفایت سواد مالی، زندگی افراد، خانواده، دوستان و شرکای تجاری آنها را به سبب اتخاذ تصمیمات نامناسب مالی تحت الشعاع قرار می‌دهد و این امر اثرات نامناسب بر جامعه داشته و حتی سبب کاهش ثروت ملی و در نهایت کاهش سطح رفاه مالی در جامعه می‌گردد (Slaughter, 2011). نتایج پژوهش‌های مختلف نشان می‌دهد که مسائل و مشکلات مالی و فشارهای اقتصادی که طبعاً بخشی از آن ناشی از ناکافی بودن سواد مالی افراد است می‌تواند با ناهنجاری‌های ذیل رابطه داشته باشد: ۱- خصومت‌های خانوادگی ۲- رفتارهای تند و خشن والدین ۳- کاهش توان جوانان برای مقابله با مشکلات و مسائل روزمره زندگی ۴- افزایش رفتارهای ناهنجار در سطح جامعه ۵- اعتیاد به مشروبات الکلی ۶- بروز رفتارهای شرارت آمیز (Hogarth, 2014).

در تربیت فرزندان، توجه به مسائل اقتصادی خانواده و آموزش راه‌های جلوگیری از اسراف و تبذیر به آنان اهمیت بسیاری دارد؛ چراکه پایه‌های همه اصول تربیتی از جمله رعایت میانه روی، پرهیز از خواسته‌های غیرضروری و دوری از حرص و ولع مادی، در تربیت خانوادگی به ویژه در دوران کودکی هر فرد ریشه دارد. البته از آنجا که مادران وقت بیشتری را با بچه‌ها در خانه می‌گذرانند، در پرورش روحیه اقتصادی و شکل‌گیری نگاه فرزندان به زندگی، نقش پررنگ و قابل توجهی دارند و هر گفتار، رفتار و عمل مادران و پدران در رفتار و اندیشه کودکان آنها منعکس می‌شود. زنان در مدیریت و برنامه‌ریزی الگوهای مصرفی در خانواده نقش اصلی را دارند. با توجه به جایگاهی که زن در خانواده به عنوان مادر و فردی که در انتقال ارزشهای اخلاقی به نسل بعد مؤثر است، می‌تواند در اصلاح الگوی مصرف نقشی بسیار مهم داشته باشد. اگر در خانواده ای مصرف و استفاده از کالاهای مصرفی توسط مادر خانواده مدیریت نشود اقتصاد خانواده دچار مشکل می‌شود. زنان قادرند برای استفاده بهینه از امکانات موجود و بویژه مصرف درست انرژی با مدیریت صحیح خود وضعیت مصرف را تعدیل و سامان بخشند و در نتیجه در ایجاد تحولات اساسی و حتی در کارکردهای اقتصادی در کل کشور نقش آفرینی کنند. بسیاری از والدین فکر

میکنند وظیفه تربیتی فرزندان را صرفاً در رعایت آداب نظافت و بهداشت، پوشش، رفتار و گفتار خلاصه میشود در صورتی که اگر فرزندان تربیت اقتصادی مناسبی نداشته باشند در زندگی با مشکلات عدیده ای مواجه خواهند شد (Ghodousi, 2016). حضرت صادق (ع) فرمود: "يَا عُبَيْدُ إِنَّ السَّرْفَ يُورِثُ الْفَقْرَ وَ إِنَّ الْقَصْدَ يُورِثُ الْغِنَى" اسراف باعث فقر میشود و اقتصاد و میانه روی در زندگی، سبب بی نیازی است (Harr Ameli, 1409, Ah). بخش مهمی از مسائل اقتصادی خانواده آموزش و تربیت رفتار صحیح اقتصادی به فرزندان است. آموزش اقتصاد به فرزندان به دو گونه مستقیم و غیرمستقیم صورت می گیرد. بخش غیرمستقیم که مهم تر هم هست، روش و نوع عملکرد والدین است که خواه و ناخواه حتماً به فرزندان منتقل میشود (Gheravian, 2004). مادران مدیر، قانع و صرفه جو، فرزندی به همین گونه تربیت میکنند و مادران اسرافکار، تجمل پیشه و مصرف گرا نیز فرزندی تنوع طلب و مصرف زده به جامعه تحویل میدهند. وضعیت سواد تحصیلی و سواالی مالی والدین و بخصوص مادر می تواند از ویژگی های باشد که بر سبک زندگی خانواده و فرزندان تاثیرگذار باشد. لازمه داشتن یک استراتژی مالی مناسب در مدیریت سازمان و زندگی شخصی، برخورداری از سواد مالی است. سواد مالی به عنوان آگاهی از اصول و واژگان لازم مسائل مالی است. سواد مالی توانایی خواندن، تحلیل، درک گزینه های مالی، مباحث بدون مشکل در مورد پول و موضوعات مالی، برنامه ریزی برای آینده، واکنش مناسب به رخ دادهایی که روی تصمیمات مالی روزمره اثر می گذارند و مدیریت مسائل مالی است که این توانایی روی شرایط زندگی و کاری فرد تاثیر دارد (Moinuddin, 2011). داشتن سواد مالی یا به عبارت دیگر داشتن شرایط، شیوه ها، قوانین، حقوق، هنجارهای اجتماعی و دیدگاه های لازم برای درک و انجام این وظایف مالی می تواند کمک به آینده نگری در مدیریت مسائل پولی و همچنین افزایش درآمد و سازمان کمک فراوانی کند (Vitt et al., 2011).

سواد مالی توانایی افراد در کسب اطلاعات، تجزیه و تحلیل و مدیریت وضعیت مالی شخصی شان است به گونه ای که رفاه مالی آنها را تحت تاثیر قرار می دهد. این مفهوم نمایانگر توانایی جمع آوری اطلاعات مربوط به شکلی است که متمایز کننده گزینه های متفاوت مالی باشد، همچنین بحث در خصوص موضوعات و مسائل مالی و پولی و برنامه ریزی و پاسخگویی به رویدادهای موثر بر تصمیمات مالی روزمره که در اقتصاد عمومی رخ می دهد نیز در قالب این تعریف می باشد. از نظر (Huston, 2010) سواد مالی شامل آگاهی از دانش و همچنین به کارگیری مسائل مالی در زندگی کاری و شخصی می باشد. به عبارت دیگر هاستون سواد مالی را دانش استفاده از آگاهی ها و ابزارهای مالی می داند. (Jacob, 2012) آگاهی مالی شخصی را دانش مفاهیم و مهارت های مدیریت مالی شخصی دانسته اند. از نظر آنها واژه مالی به دامنه وسیعی از فعالیت های روزمره زندگی که با پول در ارتباط است اطلاق می گردد که از فعالیت هایی چون کنترل دسته چک تا مدیریت کارت اعتباری، آماده سازی بودجه، خرید بیمه یا سرمایه گذاری را در بر می گیرد. آگاهی به معنی دانستن شرایط، شیوه ها، قوانین، حقوق، هنجارهای اجتماعی و دیدگاه های لازم برای درک و انجام این وظایف مالی حیاتی می باشد. وی هم چنین بیان می کند آگاهی مالی توانایی خواندن و بکارگیری مهارت های ریاضی نیز در بر می گیرد. توانایی هایی که برای داشتن انتخاب های مالی مناسب ضروری هستند. همچنین از نظر آنها آگاهی مالی شامل دانش و مهارت های مالی شخصی است که توانایی درک شرایط و مفاهیم مالی و تبدیل آن دانش به یک رفتار را نیز در بر می گیرد. این عنوانین عبارتند از مفاهیم پس انداز، کسب سود، بودجه گذاری یا تخصیص بودجه، خرید بیمه نامه، مدیریت اعتبارات و قرض ها و چگونگی کارکرد با موسسات خدمات مالی. دانش مالی؛ حداقل دانش لازم برای مشارکت موفق در اقتصاد را فراهم می کند و دسته ای از ابزارهای ضروری می باشد که چگونگی هزینه روزمره پول را تعیین می کند. در جامعه ای ایران، زنان مدیران اقتصادی خانواده ها به شمار می روند، بنابراین که اگر سطح سواد مالی آنها ارتقاء یابد، می توانند نقش بسیار موثری در این حوزه به عهده گیرند (Jalali, February 22, 2017). همچنین درصد بیشتری از تربیت و آموزش فرزندان در محیط خانواده بخصوص در حوزه آموزشی بر عهده مادران می باشد. یادگیری و رشد و در نتیجه پیشرفت تحصیلی تحت تاثیر عواملی ارثی و محیطی هستند. از جمله این عوامل می توان به تفاوت های فردی، جنسی، خانوادگی، زبانی، اقتصادی، اجتماعی و شخصیتی اشاره کرد. فرهنگ و خرده فرهنگ های یک جامعه (مانند طبقه اجتماعی-اقتصادی)، معمولاً تأثیر مستقیمی روی فرزندان ندارند، بلکه عموماً سبک زندگی و کیفیت زندگی و خود راهبری یادگیری دانش آموز که تحت تأثیر خانواده است بر رشد دانش آموز و پیشرفت تحصیلی - درسی او اثر می گذارند (Simmel, 2019).

سواد مالی به عنوان یک توانایی اساسی برای سرمایه گذاران که نیاز به درک سناریوی های پیچیده مالی دارند شناخته شده است (Potrich et al., 2015). با توجه به اینکه وضعیت اقتصادی خانواده مستقیماً بر سبک زندگی و در نهایت بر پیشرفت تحصیلی فرزندان تاثیرگذار خواهد بود و پیشرفت تحصیلی فرزندان نیز یکی از اصلی ترین ملاک های هر خانواده محسوب می گردد و اهمیت وضعیت اقتصادی خانواده در تمام جنبه های زندگی اعم از فردی، خانوادگی، تحصیلی، شغلی و اجتماعی روشن است، کشف و بررسی متغیرهای تاثیرگذار بر سبک زندگی و بخصوص پیشرفت تحصیلی فرزندان را نباید نادیده گرفت. در میان عوامل متعددی که در شکل دهی و تحول عملکرد تحصیلی فرزندان مؤثرند، نقش خانواده از دیرباز مورد توجه قرار گرفته است. تأثیر خانواده بر رشد

و تحول عملکرد تحصیلی فرزندان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده است (Ghaffari et al., 2019). خانواده در راستای سبک زندگی فرزندان و پیشرفت تحصیلی آنها، هرگز اهمیت خود را از دست نمی‌دهد، زیرا تغییر و دگرگونی در خانواده، تغییر در فرایندهای درون روانی اعضای خود را به همراه خواهد داشت (Minuchin translated by Sanaie, 2020). پژوهش (Mohammadi yazdi, 2020 Taftiayan &) نشان داد که عدم آگاهی و اعتماد به نفس زنان در خصوص برنامه‌های مدیریت پول و برنامه‌های سرمایه‌گذاری بر توانایی آنها در دستیابی به پتانسیل مالی خود تأثیر می‌گذارد. زنانی که از نظر استقلال مالی توانمند و تحصیل کرده هستند، از ابزارها و منابع برای دستیابی به پتانسیل مالی خود استفاده می‌کنند.

پژوهش (Ghodousi, 2016) نشان داد که در تربیت فرزندان، توجه به مسائل اقتصادی خانواده و آموزش راه‌های جلوگیری از اسراف و تبذیر به آنان اهمیت بسیاری دارد؛ چراکه پایه‌های همه اصول تربیتی از جمله رعایت میانه‌روی، پرهیز از خواسته‌های غیرضروری و دوری از حرص و ولع مادی، در تربیت خانوادگی به ویژه در دوران کودکی هر فرد ریشه دارد. البته از آنجا که مادران وقت بیشتری را با بچه‌ها در خانه می‌گذرانند، در پرورش روحیه اقتصادی و شکل‌گیری نگاه فرزندان به زندگی، نقش پررنگ و قابل توجهی دارند و هر گفتار، رفتار و عمل مادران و پدران در رفتار و اندیشه کودکان آنها منعکس می‌شود. پژوهش (Saiedi & Farahbakhsh, 2016) نشان داد که سبک زندگی یا شیوه‌ای که فرد در خانواده فکر و رفتار می‌کند شامل نحوه‌ی تربیت و جایگاه کودک در خانواده، روش کلی زندگی، ارزش‌های اجتماعی، طرز بر خود و فعالیت‌هاست و ترکیبی از الگوهای رفتاری و عادات فردی در سراسر زندگی است که در پی اجتماعی شدن به وجود می‌آید و می‌تواند در کیفیت زندگی از نظر روحی، جسمی، و محیطی تأثیر بگذارد. بدین گونه که باعث نوع کیفیت زندگی متفاوتی می‌شود و سبک زندگی سالم‌تر به کیفیت زندگی بهتری منجر می‌شود. کیفیت هم همان‌گونه که ذکر شد از ابعاد مختلف جسمی، روحی، اجتماعی و محیطی تأثیر می‌گیرد. و این ابعاد در محیط خانواده و از طریق شیوه‌ی زندگی و تربیتی فرد به نحوه‌های متفاوت تأمین می‌شود. (Diyanti & Hanifezadeh, 2015) در پژوهشی با عنوان وضعیت سواد مالی خانواده‌های تهرانی نشان داد که وضعیت سواد مالی این افراد در حد مطلوبی نیست و نیازمند و علاقه‌مند به بهره‌مندی از راهنمایی متخصصانی با عنوان مشاور مالی خانواده هستند. در ضمن علاوه بر بررسی وضعیت سواد مالی، چون سن، میزان تحصیلات، میزان درآمد، رشته تحصیلی، انباشت سرمایه، و محل سکونت (هریک به عنوان یک فرضیه مستقل) پرداخته شد و روابط بین آنها را بررسی که وجود ارتباط بین آنها و سواد مالی تأیید شد. (Wilson et al., 2020) در پژوهشی با عنوان خوشه‌های سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی در کودکان بومی استرالیا: یافته‌های تجربی و بحث اهرم‌های زیست محیطی برای بستن شکاف، برای کشف این امکان در رابطه با ورزش و سبک زندگی انجام دادند. در نتایج سه خوشه مشخص شد: ورزش پایین (۳۶٪ نمونه)، که با مشارکت ورزشی پایین و مدت زمان خواب کم مشخص می‌شود. صحنه‌های ناخواسته مواد غذایی (۲۱٪ نمونه)، با زمان صفحه نمایش بالا و مصرف زیاد غذاهای ناسالم؛ و ورزش حرفه‌ای (۴۳٪ نمونه)، نشان دهنده مشارکت بالای ورزش و زمان کم صفحه است. عضویت خوشه‌ای با عملکرد تحصیلی برای سواد و تعداد و برای ریاضیات PAT همراه بود. خوشه ورزش حرفه‌ای به طور مداوم در این تست‌ها بهتر عمل می‌کرد. (Ani Caroline et al., 2018) در پژوهشی با عنوان زنان دارای سواد مالی چقدر خوب عمل می‌کنند؟ پیشنهاد یک شاخص و تحلیل تفاوت‌های جنسیتی، آنها شاخص برای ارزیابی سطح سواد مالی تهیه می‌نمایند و تفاوت‌های جنسیتی را تحلیل می‌کنند. آن‌ها اینگونه بیان نموده‌اند که می‌توان تشخیص داد که افراد سواد مالی کم یا زیاد دارند و همچنین می‌توان مشخصات آسیب‌پذیرترین گروه را ترسیم کرد. نتایج اصلی نشان داد که اکثر افراد سطح سواد مالی کمتری در هر دو جنس دارند. بین سواد مالی و جنسیت رابطه معنی‌داری وجود دارد. نسبت مردان در بین افرادی که سواد مالی بالایی دارند، بیشتر است.

نتایج پژوهش (Hafner & Mayer-Foulkes, 2017) نشان داد که رابطه مثبت و معنی‌داری بین رشد اقتصادی و توسعه انسانی زنان در کشورهای توسعه یافته وجود دارد. هرچند برای شناسایی عوامل مرتبط با سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان تلاش‌های نظری و تجربی زیادی صورت گرفته اما تلاش کمتری متوجه شناسایی نقش سواد مالی زنان بر سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان بوده است و همچنین سواد مالی و درک مفاهیم آن برای زنان نیز اهمیت ویژه دارد زیرا تصمیمات مالی اتخاذ شده توسط آنها در دوره تربیتی بر وضعیت تحصیلی فرزندان تأثیر دارد. بنابراین از آنجا که به نظر می‌رسد پژوهشی در زمینه بررسی تأثیر سواد مالی زنان در تعیین سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان انجام نشده، انجام پژوهشی در این زمینه دارای اهمیتی بسزا است. لذا مسئله اصلی پژوهش این است که آیا سواد مالی مادران در تعیین سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان در خانواده تأثیرگذار است؟

روش شناسی

هدف پژوهش حاضر کاربردی و به لحاظ روش در دسته تحقیقات توصیفی از نوع همبستگی اجرا شد. جامعه آماری پژوهش کلیه دانش‌آموزان دختر متوسطه اول شهر بجنورد در سال تحصیلی ۱۳۹۹-۴۰۰ به تعداد ۶۷۰۰ نفر بودند که از این تعداد، ۳۶۳ نفر دانش‌آموز به همراه مادران آن‌ها به روش نمونه‌گیری

خوشه‌ای چند مرحله‌ای انتخاب شدند. که به دلیل شیوع بیماری کرونا توزیع پرسشنامه‌ها به صورت الکترونیکی انجام شد. بدین صورت که ۶ مدرسه متوسطه اول دخترانه به صورت تصادفی انتخاب شدند. دانش‌آموزان پایه‌های هفتم، هشتم و نهم به عنوان یک خوشه در نظر گرفته شد از هر پایه ۴ کلاس انتخاب شدند، با معلمان کلاس‌ها هماهنگ شد و لینک پرسشنامه‌ها در اختیار آنها قرار داده شد بعد پیگیری‌هایی که انجام شد تعداد ۳۶۳ پرسشنامه جهت تحلیل آماری آماده شدند. در پژوهش حاضر پرسشنامه سواد مالی را مادران دانش‌آموزان پاسخ دادند. بعد از کسب اجازه از واحد تحقیقات دانشگاه و اداره آموزش و پرورش و صدور مجوز و معرفی نامه، پرسشنامه‌ها بین دانش‌آموزان و مادرانشان توزیع شد و مرحله جمع آوری داده‌ها شروع شد. نمونه‌ها بر اساس نمونه‌گیری خوشه‌ای چند مرحله‌ای به حد نصاب وارد مطالعه شدند و پرسشنامه را پر نمودند.

پرسشنامه سواد مالی (Yaghoubejad et al., 2011): این پرسشنامه بر اساس مدل (Berd, 2008) ساخته شد و دارای ۲۵ سوال بود. این پرسشنامه شامل ۵ مؤلفه (سواد کسب درآمد، سواد پس انداز، سواد سرمایه‌گذاری، سواد خرج و استقراض و سواد ریسک مالی) که هر کدام شامل ۵ سؤال بود. (Yaghoubejad et al., 2011) روایی پرسشنامه سواد مالی ۰/۷۹ و پایایی را به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد. (Khajoooye, 2017) پایایی پرسشنامه و مولفه‌های آن را به روش آلفای کرونباخ برای مؤلفه‌های سواد کسب درآمد (۰/۷۶)، پس انداز (۰/۸۲)، سرمایه‌گذاری (۰/۷۱)، خرج و استقراض (۰/۸۰) و سواد ریسک مالی (۰/۸۳) بدست آورد. در پژوهش حاضر پرسشنامه سواد مالی را مادران دانش‌آموزان پاسخ دادند که پایایی آن ۰/۷۸ محاسبه شد.

پرسشنامه سبک زندگی (Miller & Smith, 1998): این پرسشنامه دارای ۲۰ سوال بود که از روی پرسشنامه اصلی به فارسی و سپس به انگلیسی برگردانده شد. پرسشنامه فوق تک مؤلفه‌ای بوده و نمره گذاری آن براساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای (همیشه ۱، اغلب ۲، گاهی اوقات ۳، به ندرت ۴، هرگز ۵) بود. نمره‌های بالاتر نشان دهنده‌ی سبک زندگی ناخوشایند و ناسالم، نمره بین ۱۸-۴۵ نشان دهنده سبک زندگی، نمره بین ۴۶-۷۵ نشانگر سبک زندگی متوسط و نمره بین ۷۶-۹۰ نشانگر سبک زندگی بالا بود. روایی پرسشنامه یاد شده پس از ترجمه به روش باز ترجمه به وسیله اعضای هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان تایید شد و پایایی آن در یک مطالعه پایلوت در مورد ۲۰ بیمار مبتلا به بیماری ریه ۰/۸۶ و آلفای کرونباخ تک تک پرسش‌ها بالاتر از ۰/۵ بدست آمد. به منظور بدست آوردن پایایی، پرسشنامه سبک زندگی در مورد ۳۰ نفر از پرستاران با فاصله ۱ دو هفته اجرا شد و پایایی آن ۰/۸۵ بدست آمد. در این پژوهش که دانش‌آموزان به آن پاسخ دادند پایایی این پرسشنامه ۰/۹۳ محاسبه گردید.

پرسشنامه پیشرفت تحصیلی (Pham & Taylor, 1994): این پرسشنامه در حوزه پیشرفت تحصیلی برای جامعه ایران ساخته شد و شامل ۴۸ سؤال در ۵ مرفه شامل (خودکارآمدی، تاثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد، انگیزش) بود. در روش نمره گذاری، هر گویه دارای ۵ پاسخ بوده (هیچ ۱، کم ۲، تا حدی ۳، زیاد ۴، خیلی زیاد ۵) که سوالات منفی به صورت معکوس نمره گذاری شدند. حداکثر امتیاز قابل کسب ۲۴۰ و حداقل امتیاز ۴۸ بود. (Lindman & Duek, 2012). (Moradian, 2013) روایی آن را از طریق روایی محتوایی توسط کارشناسان و متخصصان مورد تأیید قرار داده و هم چنین پایایی پرسشنامه در پژوهش مرادیان با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ ۰/۸۲ بدست آمد. پایایی پرسشنامه در این پژوهش ۰/۹۵ محاسبه گردید که روایی همگرا، مقادیر بالاتر از ۰/۵ نشان دهنده همسانی یا اعتبار درونی مدل‌های اندازه‌گیری بود. مقدار واریانس استخراج شده AVE مربوط به سازه هاست. از آنجایی که در این پژوهش اعداد بیش از ۰/۵ می باشد لذا اعتبار ابزار اندازه‌گیری، قابل پذیرش بود. برای تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش از مدل‌سازی معادلات ساختاری^۳ به کمک نرم‌افزارهای SPSS.V.23 و PLS-2 استفاده شد.

یافته‌ها

یافته‌های جمعیت شناختی در بخش سن، کمترین سن ۱۱ سال و بیشترین سن فرزندان ۱۸ سال بود. در بخش پایه تحصیلی ۳۸/۸ درصد آزمودنی‌های پایه هفتم، ۲۸/۷ درصد پایه هشتم و ۳۲/۵ درصد نیز در پایه نهم بودند. در بخش طبقه بندی مدارس، ۲۶/۷ درصد آزمودنی‌ها در مدارس دولتی، ۹/۹ درصد غیردولتی، ۳۸/۶ درصد هیئت امنایی و ۲۴/۸ درصد نیز در مدارس شاهد بودند. در بخش سن مادران، کمترین سن ۲۸ سال و بیشترین سن ۶۵ سال بود. در بخش تحصیلات مادران، ۲/۸ درصد مادران بی‌سواد بودند، ۱۱ درصد ابتدایی، ۹/۹ درصد سیکل، ۳۴/۲ درصد دیپلم و ۴۲/۱ درصد مادران دارای تحصیلات دانشگاهی بودند. در قسمت شغل مادران، ۳۲/۲ درصد مادران شاغل و ۶۷/۸ درصد خانه‌دار بودند.

جدول ۱. شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	کمترین	بیشترین
سواد کسب درآمد	۱۳/۰۱	۶/۴۱	۵	۲۵
سواد پس انداز	۱۲/۵۷	۶/۱۵	۵	۲۵
سواد سرمایه‌گذاری	۱۳/۶۷	۶/۲۸	۵	۲۵
سواد خرج و استقراض	۱۳/۶۰	۶/۷۱	۵	۲۵
سواد ریسک مالی	۱۳/۲۶	۶/۶۳	۵	۲۵
نمره کل سواد مالی مادران	۶۶/۱۰	۲۹/۴۱	۲۵	۱۲۵
نمره کل سبک زندگی	۴۲/۰۴	۱۵/۳۶	۱۸	۷۹
نمره کل پیشرفت تحصیلی	۱۵۴/۶۶	۳۱/۴۱	۵۲	۲۴۰

زیر مقیاس‌های سواد مالی

نتایج آزمون کلموگروف-اسمیرنوف با توجه به سطح معناداری به دست آمده در سطح ۹۵ (مقادیر سطح معناداری بیشتر از ۰/۰۵ است) نشان می‌دهد، که فرض نرمال بودن توزیع متغیرها برقرار است. در جدول ۲ ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش ارائه شده است.

جدول ۲. ضرایب همبستگی بین متغیرهای پژوهش

سبک زندگی فرزندان		پیشرفت تحصیلی فرزندان	
ضریب همبستگی	سطح معنی داری	ضریب همبستگی	سطح معنی داری
سواد مالی مادران	۰/۵۷۳**	۰/۶۱۱**	۰/۰۰۱
سواد کسب درآمد	۰/۴۱۹**	۰/۵۸۴**	۰/۰۰۱
سواد پس انداز	۰/۵۸۶**	۰/۵۰۳**	۰/۰۰۱
سواد سرمایه‌گذاری	۰/۴۷۳**	۰/۴۷۱**	۰/۰۰۱
سواد خرج و استقراض	۰/۳۹۲**	۰/۳۰۹**	۰/۰۰۱
سواد ریسک مالی	۰/۳۸۷**	۰/۴۱۸**	۰/۰۰۱

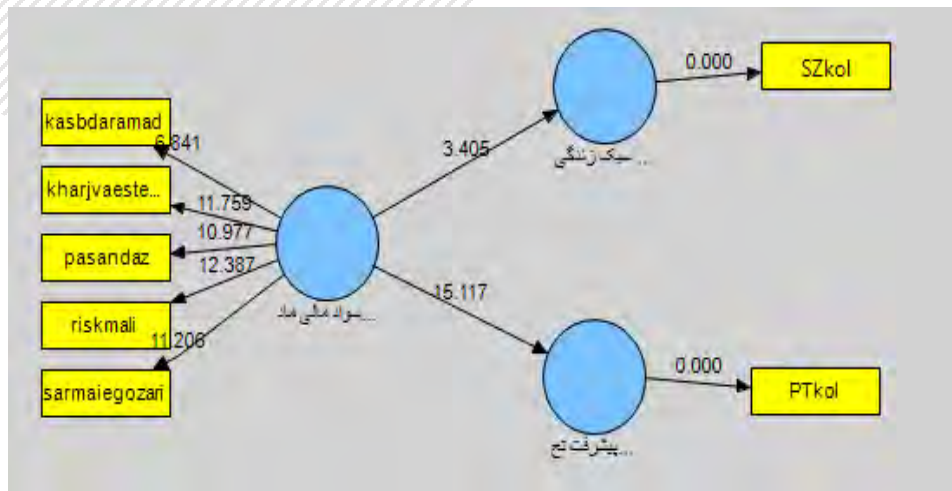
**P<۰/۰۱

نتایج جدول ۲ نشان داد که سواد مالی مادران و همه ابعاد آن شامل، سواد کسب درآمد، سواد پس انداز، سواد سرمایه‌گذاری، سواد خرج و استقراض و سواد ریسک مالی با سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان رابطه مثبت و معنادار داشتند (p<۰/۰۱). در جدول ۳ شاخص‌های برازش گزارش شده است.

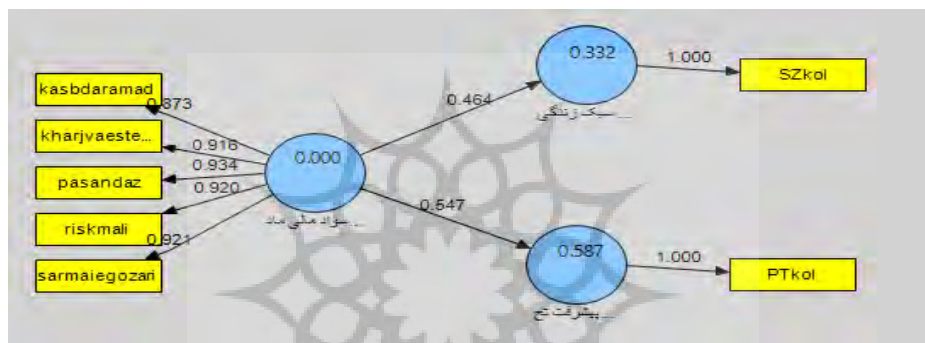
جدول ۳. شاخص‌های برازش

نام آزمون	توضیحات	مقادیر قابل قبول	مقدار به دست آمده
χ^2/df	کای اسکورنسبی	<۳	۱/۰۹۱
RMSEA	ریشه میانگین توان دوم خطای تقریب	<۰/۱	۰/۰۲۹
RMR	ریشه میانگین مجذور باقیمانده‌ها	<۰/۱	۰/۰۳۹
GFI	شاخص برازندگی تعدیل یافته	>۰/۹	۰/۹۴۵
IFI	شاخص برازش نرم	>۰/۹	۰/۹۹۳
CFI	شاخص برازش مقایسه‌ای	>۰/۹	۰/۹۹۰

با توجه به نتایج جدول ۳ می‌توان ادعا کرد که برازش مدل خوب و قابل قبول است. نمودار ۱ نتایج آزمون تی و ضریب معناداری و نمودار ۲ شدت تأثیرات تحقیق را نشان می‌دهد.

شکل ۱. آزمون t و ضریب معناداری

شکل ۲. ضرایب استاندارد

نمودار ۱ آزمون تی و ضریب معناداری نشان می‌دهد، تأثیر متغیر سواد مالی مادران بر سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی فرزندان در سطح اطمینان ۹۵٪ معنادار می‌باشد. همچنین نمودار ۲ نشان می‌دهد که سواد مالی مادران ۴۶/۴ درصد از تغییرات متغیر سبک زندگی فرزندان و ۵۴/۷ درصد از تغییرات متغیر پیشرفت تحصیلی فرزندان را تبیین می‌کند.

جدول ۴. نتایج تحلیل فرضیه اصلی

نتیجه	عدد معناداری (آماره آزمون)	ضریب مسیر	مسیر مستقیم
تایید	۳/۴۰۵	۰/۴۶۴	سواد مالی مادران ← سبک زندگی فرزندان
تایید	۱۵/۱۱۷	۰/۵۴۷	سواد مالی مادران ← پیشرفت تحصیلی فرزندان

نتایج جدول ۴ نشان می‌دهد تأثیر سواد مالی زنان بر سبک زندگی فرزندان (۰/۴۶۴) و سواد مالی زنان بر پیشرفت تحصیلی فرزندان (۰/۵۴۷) می‌باشد. بنابراین سواد مالی زنان ۴۶/۴ درصد از تغییرات متغیر سبک زندگی فرزندان و ۵۴/۷ درصد از تغییرات متغیر پیشرفت تحصیلی فرزندان را تبیین می‌کند.

بحث و نتیجه گیری

با توجه به نتایج می‌توان گفت سواد مالی مادران بر سبک زندگی موثر است. با توجه به اینکه ضریب مسیر مثبت می‌باشد، تأثیر سواد مالی مادران بر سبک زندگی فرزندان مستقیم وجود دارد و سواد مالی مادران باعث بهبود سبک زندگی فرزندان می‌شود. نتایج این فرضیه با نتایج پژوهش‌های (Taftiyan & Mohhamdiyazdi, 2020) نشان داد که تقویت استقلال مالی و توان مالی زنان در افزایش پتانسیل مالی آن‌ها اثرگذار است، پژوهش (Saiedi & ...)

(Farahbakhsh, 2016) تاثیر رفتارهای والدین بر سبک زندگی، (Ghodousi, 2016) نشان داد که تربیت و توجه به بعد اقتصادی فرزندان موجب بروز رفتارهای مناسب مالی، پرهیز از اسراف در زندگی را به دنبال خواهد داشت، (Diyani deilami & Hanifezadeh, 2015) در تاثیر سواد مالی خانواده ها د رفتار فرزندان، (Rezaie Lori, 2013) همسو است. (Ani Caroline et al., 2018) در پژوهشی بیان نموده‌اند که می‌توان تشخیص داد که افراد سواد مالی کم یا زیاد دارند و همچنین می‌توان مشخصات آسیب پذیرترین گروه را ترسیم کرد. نتایج اصلی پژوهش آنها نشان داد که اکثر افراد سطح سواد مالی کمتری در هر دو جنس دارند. بین سواد مالی و جنسیت رابطه معنی داری وجود دارد. نسبت مردان در بین افرادی که سواد مالی بالایی دارند، بیشتر است. با این حال، نتیجه گیری نشان می‌دهد که باید تلاش بیشتری برای بالا بردن سواد مالی زنان انجام شود، به ویژه کسانی که مجرد هستند و سطح تحصیلات و درآمد کمتری دارند. در تبیین نتایج فوق می‌توان گفت شکاف جنسیتی و نبود فرصت‌های برابر دسترسی به آموزش، استخدام و دستمزد کمتر، موجب شده زنان آن‌طور که باید، مسئله پول، مدیریت آن و سرمایه‌گذاری را جدی نگیرند. با این حال، هنجارهای اجتماعی در حال تغییر هستند و تعداد زنان شاغل در مقایسه با گذشته افزایش یافته است. امروزه زنان سهم قابل توجهی در درآمد خانوارها دارند و به همین دلیل تصمیم‌گیری‌های مالی، دیگر تنها برعهده مرد نیست. به عبارت دیگر، اگر آگاهی زنان از مسائل مالی افزایش یابد، آنها هم می‌توانند بدون نگرانی از پیامدهای تصمیم‌هایشان، در جهت تحقق اهداف بلندمدت خود گام بردارند. همچنین عملکرد مالی زنان سبک زندگی در محیط خانواده را تحت تاثیر قرار می‌دهد. همچنانکه در یک جامعه صنعتی بدون سواد خواندن و نوشتن نمی‌توان زندگی کرد، در دنیای امروز هم زندگی بدون داشتن سواد مالی ممکن نیست. برای هر فردی که می‌خواهد در جامعه امروز موفق باشد، تصمیم‌های مالی درست اتخاذ کند و در نهایت شهروند خوبی باشد سواد مالی یک ابزار ضروری است. هم چنین نتایج نشان داد سواد مالی مادران بر سبک زندگی فرزندان موثر است و سواد مالی مادران باعث بهبود سبک زندگی فرزندان می‌شود و سواد پس انداز بیشترین تاثیر را بر سبک زندگی فرزندان داشت. نتایج فرضیه فوق با نتایج پژوهش (Ghodousi, 2016)، (Babayi et al., 2016)، (Saiedi & Farahbakhsh, 2016) و (Diyani deilami & Hanifezadeh, 2015) همسو می‌باشد.

در تبیین نتایج فوق می‌توان گفت به کمک سبک زندگی است که می‌توان آنچه مردم انجام می‌دهند، چرایی آن و معنایی را که برای آنها و دیگران دارد، درک کرد. به این دلیل است که در دنیای امروز، برای برنامه‌ریزی و مدیریت در عرصه‌های مختلف زندگی مردم جامعه، پیش از هر اقدامی، لازم است سبک زندگی و مؤلفه‌های آن برای برنامه‌ریزان و مدیران حوزه‌های مختلف مشخص شود تا آنها بر مبنای آن بتوانند برنامه‌های علمی و مبتنی بر واقعیت در حوزه‌های تحت مدیریت خود ترسیم کنند (Rasouli & Bekabadi, 2011). در جامعه ایران، زنان مدیران اقتصادی خانواده‌ها به شمار می‌روند، بنابراین که اگر سطح سواد مالی آنها ارتقاء یابد، می‌توانند نقش بسیار موثری در این حوزه به عهده گیرند. زنان، مهمترین مخاطبان آموزش سواد مالی هستند و یک خانواده سالم، تولیدکننده عشق و عاطفه، امنیت اخلاقی و رونق اقتصادی است. شیوه زندگی مجموعه‌ای کم و بیش فراگیر از عملکردها دانسته می‌شود که فرد آنها را به کار می‌گیرد، چون نه تنها نیازهای جاری او را برآورده می‌سازد؛ بلکه روایتی ویژه را که وی برای هویت شخصی خود برگزیده است در برابر دیگران متجسم می‌سازد (Giddenz, 2015 translated by Movafaghian). سبک زندگی مجموعه به هم پیوسته‌ای از الگوهای رفتاری در حوزه‌های مختلف حیات بشری است. سبکی که از دل اصول کشف شده از مبانی تربیتی، یعنی هستی‌ها و دارایی‌های آدمی برمی‌خیزد و ضمن ایجاد روابط پایدار میان افراد خانواده و یکسان‌سازی رویه‌ها در جامعه، نقش به‌سزایی در تزکیه روانی، پرورش صفات کمالی، نیل به سعادت و رشد ارزش‌های انسانی دارد. بنابراین وضعیت سواد و سواالی مالی والدین و بخصوص مادر می‌تواند از ویژگی‌های باشد که بر سبک زندگی خانواده و فرزندان تاثیر گذار باشد.

هم چنین با توجه به یافته‌ها می‌توان گفت سواد مالی مادران بر پیشرفت تحصیلی فرزندان موثر است و سواد مالی مادران باعث بهبود پیشرفت تحصیلی فرزندان می‌شود و سواد کسب درآمد بیشترین تاثیر را بر پیشرفت تحصیلی فرزندان داشت. نتایج فرضیه فوق با نتایج پژوهش (Saiedi & Farahbakhsh, 2016)، (Rezaie Lori, 2013) و (Wilson et al., 2020) و هم چنین پژوهش (Wilson et al., 2020) رابطه سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی، (Peter et al., 2020)، (Ani Caroline et al., 2018) همسو می‌باشد.

در تبیین نتایج فوق می‌توان بیان کرد که پایین بودن سطح تحصیلات، فرهنگ خانواده و سواد مالی در درجه‌ی اول سبب می‌شود که والدین نتوانند کمک‌های درسی لازم را به دانش‌آموزان نموده و در حل مشکلات آن‌ها را یاری کند و در درجه‌ی دوم باعث می‌شود والدین هزینه‌های کمتری در جهت پیشرفت تحصیلی فرزندان انجام دهند؛ در نتیجه فرزندان چنین خانواده‌هایی نیز از این لحاظ در محرومیت به سر می‌برند و دچار افت تحصیلی می‌شوند. والدین که از سواد مالی ضعیفی برخوردارند معمولاً کمتر به مسئله‌ی پیشرفت تحصیلی فرزندان خود فکر می‌کنند، آن‌ها به دنبال روال عادی زندگی خود هستند. دانش‌آموزان نیاز به شرکت در فوق برنامه‌های کلاسی دارند. فعالیت‌هایی مثل فعالیت‌های خارج از کلاس که موقعیت به تجربه در آوردن دانش کسب شده در کلاس درس را برای آنها فراهم می‌کند؛ تاثیر مستقیم بر پیشرفت تحصیلی دارد که تمام این فعالیت‌ها و اقدامات نیاز اقتصاد مالی خانواده‌ها دارد و و سواد مالی مادر نیز بی‌تاثیر در ارائه این امکانات به فرزندان نمی‌باشد. در میان عواملی که در رشد و پیشرفت تحصیلی فرزندان موثر است ابراز

وجود، سبک زندگی و میزان سواد والدین نقش موثرتری خواهد داشت. فرهنگ و خرده فرهنگ‌های یک جامعه (مانند طبقه اجتماعی-اقتصادی)، معمولاً تأثیر مستقیمی روی فرزندان ندارند، بلکه عموماً سبک زندگی و کیفیت زندگی و خود راهبری یادگیری دانش آموز که تحت تأثیر خانواده است بر رشد دانش آموز و پیشرفت تحصیلی، درسی او اثر می‌گذارند. با توجه به نتایج فرضیه اصلی، تحقیقات همسو منطبق با فرضیه اصلی در خصوص تأثیر سواد مالی بر سبک زندگی و پیشرفت تحصیلی تاکنون در ایران کار نشده است. تحقیقات انجام شده هر یک از متغیرها را با دیگر عوامل سنجیده است. از محدودیت‌های پژوهش حاضر عدم همکاری بعضی از مدارس جهت توزیع پرسشنامه‌ها به دلیل شرایط کرونا و با توجه به این که این پژوهش فقط روی دانش‌آموزان دختر متوسطه اول و مادرانشان انجام شد، نتایج آن با احتیاط قابل تعمیم به سایر گروه‌های دیگر می‌باشد. هم‌چنین مطالب و پیشینه تحقیق در رابطه با سواد مالی زنان بسیار محدود بود. پیشنهاد می‌گردد مقایسه پیشرفت تحصیلی در فرزندان دارای مادرانی با سواد مالی و فرزندان و مادرانی بدون سواد مالی انجام شود. پیشنهاد می‌گردد سواد مالی و ضرورت سنجش آن در نظام آموزشی کشور مورد بررسی و مذاقه قرار گیرد. هم‌چنین مشارکت فرزندان در فرآیندهای اقتصادی، آموزش در دوران تحصیل توسط کتاب‌های درسی و افزایش سواد مالی در بین خانواده‌ها را از مهمترین موضوعاتی دانست که باید مورد توجه اقشار اجتماعی قرار گیرد. هم‌چنین آموزش سواد مالی به دانش‌آموزان، کلید افزایش سواد مالی جمعیت در بلندمدت خواهد بود، بنابراین آموزش مفاهیم مالی در قالب درس‌های علوم اجتماعی پیشنهاد می‌شود.

تشکر و قدردانی

نویسندگان مقاله بر خود لازم می‌دانند از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بجنورد و همکاران محترم در اداره کل آموزش و پرورش خراسان شمالی به خاطر همکاری در اجرای پژوهش حاضر نهایت تشکر و قدردانی را داشته باشند.

References

- Allgood S, Walstad WB. (2011). The effect of perceived and actual financial knowledge on credit card behavior. NFI Working Papers, Indiana State University. [<https://econpapers.repec.org>]
- Australian Securities and Investments Commission (ASIC). (2013). Review of the National Financial Literacy Strategy, report, (339): 1-32. [<https://finmango.org>]
- Almenberg J, Dreber A. (2015). Gender, stock market participation and financial literacy. *Economics Letters*, (137): 140–142. [<https://econpapers.repec.org>]
- Aren, S., & Zengin, A. N. (2016). Influence of Financial Literacy and Risk Perception on Choice of Investment. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, (235): 656 – 663. [<https://www.sciencedirect.com>]
- Atkinson A, Messy F. (2012). Measuring financial literacy: results of the OECD, International Network on Financial Education (Infe) pilot study. [<https://www.oecd-ilibrary.org>]
- Ani Caroline Grigion P, Kelmara Mendes V, Guilherme K. (2018). How well do women do when it comes to financial literacy? Proposition of an indicator and analysis of gender differences, *Journal of Behavioral and Experimental Finance*, (17): 28-41. [<https://ideas.repec.org>]
- Amini E. (2009). *Tarbiat*, Fifth edition. Qom: Boostan Book. [<https://www.gisoom.com/book/11423067>]
- Babaei F, Rezajnejad F, Abolfathi A. (2016). A Study of the Relationship between Financial Literacy of School Principals and Demographic Characteristics (Case Study: School Principals of Abdanan County), *Economics Studies. Financial Management and Accounting*, 2 (2): 45-58. [<https://jref.ir/19697>]
- Dianti Deilami Z, Hanifehzadeh M. (2015). The Status of Financial Literacy of Tehran Families and Related Factors. *Quarterly Journal of Securities Analysis*, 8(26):115-139. [<http://jfsa.srbiau.ac.ir/>]
- Faizi M. (2013). An introduction to lifestyle, knowledge, the twenty-second year (185):27-42. [<http://ensani.ir/fa/article/journal-number/37500/>]
- Gerardi K, Goette L, Meier S. (2010). Financial literacy and subprime mortgage delinquency: evidence from a survey matched to administrative data. Federal Reserve Bank of Atlanta, Working Paper: 2010-10. [<https://ideas.repec.org/>]
- Ghaffari Kh, Davoodi H, Heidari H, Mohammadi F, Yasblaghi Sharahi B. (2019), The effectiveness of educational games on the academic achievement of first grade students in Persian. *Educational Psychology Studies*, 16 (35):211-242. [https://jeps.usb.ac.ir/article_5073.html]
- Ghoraviyan, M. (2004). *Raising a lively and healthy child*, Seventeenth Edition, Qom: Ahmadih. [<https://ketabeqom.com/bookinfo>]
- Giddens A. (2015). *Modernity and Personalization: Society and Personal Identity in the New Age*. translated by Nasser Mofaghian, Tehran: Ney Publishing. [<https://nashreney.com/content>]
- Hanifehzadeh, M. (2015). Financial Literacy, *Auditor Magazine*, No. 81, 126-133. [<http://www.hesabras.com>]
- Hafner KA, Mayer-Foulkes D. (2017). Fertility, economic growth, and woman human development causal determinants of the developed lifestyle. *Journal of Macroeconomics*, 38(Pt A): 107-20. [[DOI:10.1016/j.jmacro.2013.04.001]]
- Harr Ameli MbH. (1409 Ah). *Vasael Shiea*, (17 and 21): Qom, Al-Albeyt. [<https://fa.wikishia.net/>]
- Hogarth M. (2014). financial education and economic development. international conference hosted by Russian GA presidency in corporation with OECD. [<https://www.researchgate.net>]
- Huston S. (2010). Measuring financial literacy, *Journal of consumer affairs*, 44: 296-316. [<https://onlinelibrary.wiley.com>]
- Jacobs B. (2012). Turn bling tower of babel: subprime securitization and the credit crises. *financial annals journals*, (65): 16-28. [<https://www.tandfonline.com>]
- Jalali M. (2017). The household economy is strengthened by increasing women's financial literacy [News], Retrieved February 22, 2017, from [<https://www.ibena.ir/news/110839>]
- Jumpstart Coalition for Personal Financial Literacy. (2007). National standards in K-12 personal finance education. [<https://www.jumpstart.org>]
- Kaviani M. (2019). *Islamic lifestyle and its measuring tools*. Qom: Sobhan Publishing (Seminary and University Research Institute). [<https://www.gisoom.com/book/1986244>]
- Kafaei Mehr MH, Tootian Esfahani S. (2019). The effect of leadership style on employees' financial literacy according to the role of organizational climate and learning in the Student Welfare Fund of the Ministry of Science, Research and Technology. *Business Management*, 11(44): 326-342. [http://bmj.iauctb.ac.ir/article_670263.html]
- Lindman R, Duek JL. (2012). A Comparison of changes in dental students and medical students approaches learning during professional training. *Eur J Dent Edu*, 5 (4): 7-162. [<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11683893/>]
- Lyons A. (2016) "a profile of financially at-risk college students. *Journal of consumer affairs*, 38(1): 56-80. [<https://onlinelibrary.wiley.com>]

- Moinuddin M. (2011). Evaluation and presentation of an appropriate model for measuring the financial literacy of Iranian students. PhD thesis, Islamic Azad University, Science and Research Branch, Tehran
- Minuchin S. (2020). Family and Family Therapy. translated by Baqer Sanaei, International Publishing: (Islamic Advertising Organization). [<https://www.adinehbook.com/gp/product/9640000094>]
- Mahmoud Alilou M, Movahedi Y, Alizadeh Goradel J.(2013). Determining the relationship between metacognitive states, perceived usefulness and purposeful parental emphases with academic achievement in students with learning disabilities. Journal of Learning Disabilities, 1 (3): 91-109.[http://jld.uma.ac.ir/article_145.html]
- Narimani M, Soleimani I.(2013). The effectiveness of cognitive rehabilitation on executive functions (working memory and attention) and academic achievement of students with math learning disabilities. Journal of Learning Disabilities, 2 (3): 91-115. [<https://www.sid.ir/fa/journal/ViewPaper.aspx?id=199800>]
- Peyghami A, Moradi A.(2016). Introduction to Personal and Family Financial Literacy. Tehran: Imam Sadegh (AS) University Press.[<https://www.gisoom.com/book/11253793>]
- Potrich ACG, Vieira KM, Coronel DA, Filho RB. (2015). Financial literacy in Southern Brazil: Modeling and invariance between genders. Journal of Behavioral and Experimental Finance, (6): 1–12. [<https://econpapers.repec.org>]
- Morgana P, Quang Long T. (2020), Financial literacy, financial inclusion, and savings behavior in Laos, Journal of Asian Economics Available online: 30 April 2020, 101197. [<https://econpapers.repec.org>]
- Wilson R, Dumuidb D, Oldsb T, Evans J.(2020). Lifestyle clusters and academic achievement in Australian Indigenous children: Empirical findings and discussion of ecological levers for closing the gap, SSM - Population Healt.,(10):April 2020, 100535. [<https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/32021899/>]
- Rezaei Lori N.(2013). A Study of the Relationship between Quality of Life and Academic Achievement of Family Children Case Study of First Grade High School Students in Sirjan 2013. Annual Conference on New Research Approaches in Humanities, Tehran, Vira Capital Idea Institute.[<https://civilica.com/doc/455568/>]
- Rasooli MR, Bekabadi Gh.(2011). A Study of Lifestyle Components in Iranian, 60s, 70s and 80s Cinema Films. Iranian Association for Cultural Studies and Communication, 7 (25): 97-126. [http://jpsc.iaocsc.ir/article_19470.html]
- Roshandel A, Amiri H, Toghiani M. (2018). Financial literacy and the need to measure it in the new educational system; Case study of Shahreza city. New educational approaches, 13 (1): 67-86. [<http://ensani.ir/fa/article/journal-number/45389/>]
- Saeedi Z, Farahbakhsh K. (2016). The relationship between lifestyle, academic performance and academic achievement of medical students at the University of Isfahan. Journal of Education Strategies in Medical Sciences, 9(3): 176-185.[<http://edcbmj.ir/article-1-998-fa.html>]
- Sharif Karimi M, Soheili K, Ebrahimi F. (2019). Relationship Between Women's Education and Economic Growth (Case Study Selected Islamic Countries), Quarterly Journal of Strategic and Macro Policies, 7 (4): 646-669. [http://www.jmsp.ir/article_73345.html]
- Smith EB. (2012). Resource management for individuals and families ,(2nded). Belmont. CA: Wadsworth / Thomson learning.[<https://www.amazon.com/>]
- Slaughter Howard BJ. (2011). Financial Illiteracy: An American study on the effectiveness of web-based Financial literacy technology training on African high school students in Pittsburgh, pennsylvanian. Robert Morris University. Available at: <http://Proquest.umi.com>. [<https://capway.com/learnmoney/all>]
- Simmel G. (2019). The Philosophy of Money. Tom Bottomore and David Firsby. New York, Rutledge. [<https://www.routledge.com>]
- Taftian A, Mohammadi Yazdi M.(2020). Women's financial literacy; Financial Barriers and Challenges of Investing in Iranian and American Islamic Families, 7th National Conference on New Studies and Research in the Field of Educational Sciences, Psychology and Counseling, Tehran.[<https://civilica.com/doc/1140821/>]
- Tamnaeifar MR, Gandomi Z.(2011). The Relationship between Achievement Motivation and Academic Achievement in Students, Quarterly Journal of Educational Strategies in medical sciences,4(1): 15-19.[<http://edcbmj.ir/article-1-104-fa.html>]
- Thorn A, page M. (2009). Interaction between short term memory and long term memory in verbal Learning. New York: Guilford. [<https://www.routledge.com>]
- Vitt LA, Anderson CA, kent JL.(2011). personal finance, Washington DC Finnie mate fountain, (6): 34-43.[<https://journals.sagepub.com>]
- Yaghoobnejad A, Nikomram H, Moinuddin M. (2011). Presenting a model for measuring the financial literacy of Iranian students using the fuzzy Delphi method. Journal of Financial Engineering and Securities Management, (8):1-24. [http://fej.iauctb.ac.ir/article_511752.html]
- Zahmatkesh Z, Hosseini Nasab D, Saadati Shamir A. (2015). A study of the relationship between working memory and IQ with the academic achievement of monolingual and bilingual female high school students in Tehran. Scientific-Research Journal of Education and Evaluation, 8 (32): 111-133. [http://jinev.iaut.ac.ir/article_520777.html]